

הַלְבוֹת נֹזְקֵי מָמוֹן פֶּרֶק יא

א. כִּמָּה הוּא הַכֹּפֶר: כִּמוֹ שִׁירָאוּ הַדִּינִין שֶׁהוּא דְּמֵי הַנֶּהֱרָג הַכֹּל לְפִי שְׁוִיוֹ שֶׁלִּנְהַרְג, שֶׁנֶּאֱמַר "כָּל אֲשֶׁר-יוֹשֶׁת עָלָיו" (שְׁמוֹת כ"א, ל). וְכֹפֶר הָעֶבְדִּים בֵּין גְּדוּלִּים בֵּין קְטָנִים, זְכָרִים אוֹ נְקִבּוֹת שֶׁהוּא הַקֶּנֶס הַקָּצוּב בַּתּוֹרָה, שְׁלוּשִׁים סָלַע כֶּסֶף יָפֶה, בֵּין שֶׁהִיָּה הָעֶבֶד שׁוֹוֶה מֵאָה מָנֶה, בֵּין שֶׁאִינוּ שׁוֹוֶה אֶלָּא דִּינָר. וְכֹל הַמַּעֲכָב גֹּט שְׁחֹרֹר אֵין לוֹ קֶנֶס, הוּאִיל וְאֵין לוֹ אֲדוֹן: שֶׁהִרִי יֵצֵא לַחֲרוֹת.

ב. לְמֵי נֹתֵנִין הַכֹּפֶר, לְיֹרְשֵׁי הַנֶּהֱרָג. וְאִם הָמִית אִשָּׁה הַכֹּפֶר לְיֹרְשֶׁיהָ מֵאֲבִיהָ, וְאִינוּ לַבַּעַל. הָמִית מִי שֶׁחָצִיו עֶבֶד, וְחָצִיו בֶּן חֹרִין נֹתֵן חָצִי הַקֶּנֶס לְרֵבּוֹ; וְהַחָצִי, רָאוּי לַתֵּן וְאֵין לוֹ מִי יִקְחֶנּוּ.

ג. שׁוֹר שֶׁנִּגָּח אֶת הָאִשָּׁה, וַיֵּצֵאוּ יִלְדֶיהָ אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא מוֹעֵד לַגָּח, הַבְּעָלִים פְּטוּרִין מִדְּמֵי וְלָדוֹת: שֶׁלֹּא חִיבָה תּוֹרָה בְּדְמֵי וְלָדוֹת, אֶלָּא לְאָדָם. נִגָּח שִׁפְחָה, וַיֵּצֵאוּ יִלְדֶיהָ מִשְׁלָם דְּמֵי וְלָדוֹת, שְׁזֶה כְּמִי שֶׁנִּגָּח חֲמוּר מֵעֶבֶרֶת; וְאִם הָיָה תָם, מִשְׁלָם חָצִי דְּמֵי וְלָדוֹת מְגוּפוֹ.

ד. פִּיֶּצֶד שְׁמִין אוֹתָן: אוֹמְדִין כִּמָּה הָיְתָה שׁוֹוֶה שִׁפְחָה זֶה כְּשֶׁהָיְתָה מֵעֶבֶרֶת, וְכִמָּה הִיא שׁוֹוֶה עֵתָה; וְנוֹתֵן לַבְּעָלֶיהָ הַפִּחָת, אוֹ חָצִיו. וְאִם הָמִית אֶת הַשִּׁפְחָה, מִשְׁלָם הַכֹּפֶר הַקָּצוּב בַּתּוֹרָה בְּלֶכֶד כִּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

ה. שׁוֹר שֶׁנִּתְּכֹן לְבִהֶמָּה, וְנִגָּח אֶת הָאָדָם אֶף עַל פִּי שְׁאִם הָמִיתוֹ, פְּטוּר כִּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ אִם חָבֵל בּוֹ, חֵיב בְּנֶזֶק: וְאִם תָם הוּא, מִשְׁלָם חָצִי נֶזֶק מְגוּפוֹ; וְאִם מוֹעֵד, נֶזֶק שָׁלָם.

ו. שׁוֹר תָם שֶׁהָמִית וְהִזִּיק דָּנִין אוֹתוֹ דִּינֵי נַפְשׁוֹת, וְאֵין דָּנִין אוֹתוֹ דִּינֵי מְמוֹנוֹת. וּמוֹעֵד שֶׁהָמִית וְהִזִּיק דָּנִין אוֹתוֹ דִּינֵי מְמוֹנוֹת, וְחוּזְרִין וְדָנִין אוֹתוֹ דִּינֵי נַפְשׁוֹת.

ז. קָדְמוֹ וְדִנְהוֹ דִּינֵי נַפְשׁוֹת תַּחֲלָה, חוּזְרִין וְדָנִין אוֹתוֹ דִּינֵי מְמוֹנוֹת. וּמֵהֵיכָן מִשְׁתַּלֵּם, מִן הַשִּׁבְחָה שֶׁהַשְּׁבִיחַ בְּרִדְתּוֹ אַחֵר שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ בֵּינוֹ שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ לְסִקְלָה, אֵין לוֹ בְּעָלִים שִׁיתְּחִיבוּ בְּנִזְקָיו. דִּנְהוֹ דִּינֵי נַפְשׁוֹת, וּבִרְחֵי אֵין דָּנִין אוֹתוֹ דִּינֵי מְמוֹנוֹת.

ח. שׁוֹר שֶׁהָמִית אֶת הָאָדָם, וְהִקְדִּישׁוּ בְּעָלָיו אֵינוּ קָדוֹשׁ. וְכֵן אִם הִפְקִירוֹ, אֵינוּ מִפְקָר; מִכְרוֹ, אֵינוּ מְכוֹר; הִחְזִירוֹ שׁוֹמֵר לַבְּעָלָיו, אֵינָה חֲזָרָה. שִׁחְטוֹ, בִּשְׁרוֹ אֲסוּר בַּהֲנִיָּה.

ט. בִּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, אַחֵר שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ לְסִקְלָה. אֲבָל עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ לְסִקְלָה אִם הִקְדִּישׁוּ בְּעָלָיו, הָרִי זֶה קָדוֹשׁ; וְאִם הִפְקִירוֹ, הָרִי זֶה מִפְקָר; וְאִם מִכְרוֹ, מְכוֹר; הִחְזִירוֹ שׁוֹמֵר לַבְּעָלָיו, הָרִי זֶה מְחֻזָּר. וְאִם קָדָם וּשְׁחִטּוֹ, הָרִי זֶה מֵתָר בְּאִכְלָה.

י. שׁוֹר שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ, שֶׁנִּתְּעַרַב בְּשׁוּרִים אַחֲרִים כִּלְּן פְּטוּרִין: לְפִי שֶׁאֵין גּוֹמְרִין דִּינוֹ שֶׁלְשׁוֹר אֶלָּא בְּפָנֵי הַשׁוֹר, כְּדִין הָאָדָם. נִגְמַר דִּינוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ נִתְּעַרַב בְּאַחֲרִים אֲפִלּוּ בְּאֵלֶּף, כִּלְּן נִסְקָלִין וְנִקְבְּרִין; וְהֵן אֲסוּרִין בַּהֲנִיָּה, כְּדִין כָּל בִּהֶמָּה הַנִּסְקָלָת.

יא. פָּרָה מֵעֶבֶרֶת שֶׁהָמִיתָה אֶת הָאָדָם, וְכֵן כָּל בִּהֶמָּה מֵעֶבֶרֶת שֶׁנִּעְבְּרָה בַּה עֶבְרָה הָרִי עֶבְרָה כְּמוֹתָהּ, הִיא וְעֶבְרָה נִגְחָה, הִיא וְעֶבְרָה נִרְבָּעָה. נִגְחָה וְהָמִיתָהּ, וְאַחֵר כֶּךָ נִתְּעַבְּרָה אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינָהּ נִתְּעַבְּרָה, וְיִלְדָה קָדָם גֹּמַר דִּין וְלָדָה מֵתָר. וְאִם יִלְדָה

אַחַר גָּמַר דִּין וְלָדָה אָסוּר, שֶׁהָעֶבֶר כִּיָּרֵךְ אָמוּ הוּא. וְאִם נִתְעַרַב
וְלָד זֶה בְּאַחֲרִים כּוֹנֵסִין אֶת כָּלָן לְכִיפָּה, עַד שְׂיָמוּתוֹ שָׁם.

יב. שׁוֹר הַנֶּסֶקֶל שֶׁהוּזְמוּ עֵדָיו, כָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה: שֶׁהָרִי
מִשְׁנַגְמַר דִּינּוֹ, הִפְקִירוּהוּ בְּעָלָיו. וְאִם הָעֵידוֹ שֶׁבְּעָלָיו רִבְעוּהוּ,
וְהִזִּים אֶת הָעֵדִים הָרִי הַשּׁוֹר לְבַעְלָיו, וְהַקּוֹדֵם וּמִשְׁכּוֹ לֹא זָכָה
בּוֹ: שְׂכִיּוֹן שֶׁהִבְעֵל יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא חָטָא וְשָׂאֵלוֹ עֵדֵי שֶׁקֶר,
וְהָרִי הוּא מִיַּחַל לְהִזְיָמָם לֹא הִפְקִיר.